

Guate Boinichtn un a schümmaz naügez djar!

Istituto Cimbro
Kulturinstitut Lusérn
Tel. 0464-78.96.45
info@kil.lusern.it
www.istitutocimbro.it

Di khirch vo Lusérn vairt di Boinichtn

Adèstadar parkplatz vorà dar khirch, macht auhalt sèmm nàmp vil laüt. Un asó vil fremmege balsa inngian in da ünsar khirch khön ke si laüchteget innbene sèlbart. Ditzo zo schauga auz liachtegar, asó azpe si iz gelekk, auz ná in oro von lant iz gètt vodar sunn boda kheart durchport inn pan sèlln hoachan un gearbatate vestadar. Sidar hërta, in di zaitn di Lusérnar hãmda hërta gehaltet kunt at soinar khirch. Ma azpe alle di haüsar izta hërta eppaz bodase vorpricht odar boda daretante mocht khemmen auzgebèksit. Ditzo iz vürkhent no mearar in dise lestrn zaitn in di djardar '90, balse hatt gesek innbene vil arbatn zo macha un azpe 'z iz auzgevallt in dise tang 'z tach geschedeget von schauila bëttar. A khirch iz a haus, ma drinn pinn laüt khinntz 'z soina a komunità drinn inar àndra komunità. Alle mochpar khön vorgèll'z Gott alln in volontàrdje boden gem zo tüana, in sèlln boda alle di tage tüanse offe

un bodase slozzan, bintar un summar, pinn schümma un pinn schauila bëttar. Asó azpe in sèlln bodase putzan, boda drauschaung afte baizan altartüachar, bèschan di spitz, di rüstla von tscheregött, boda schaug afte roasan un bëzzarnse. Allz ditzo khinnt getánt vor in tage von sunta. In disan tage di komunità vinntze panàndar zo khöda da groaz miss. Alle di faffan boda zuarkhemmen höarnse gerècht pitt üsàndre, un kongratulàrnse pinn khindarn boda asó luste servirn di miss. Sinamài di khlumman nemmen au 'z geöpfra abe pa khirch. Dar khlumma kòro gitt a migele varbe pinn kantzü, dar schümma orgl laütet in di groazan vairta un benn 'z geat mængl. Di ünsar laüt azpe di fremmege haltnda abezolesa pa khirch. Di klokkn laütin zo vaira balda epparümmaz bortet, boràtette un balda epparümmaz laztaz. Di familde haltnda azta di khindar khemmen getoast da, machan da da earst Bor-

cht un di Firm. Peng in vrost un in snea, pan bintar khinntze gebèmp di sunta alümma, ma venntze offe alle di tang. Di miss durch di boch khinnt gemacht an mitta in di kapèla au pa Eck, zoa zo spara afte hitz. Est zuar in Boinichtn alle tüan eppaz un daz peste bosa mang un pittar zait bosa hãm, zo boróata di khirch vor dise vairta, zo macha in advèntkrantz, di roasan un zo rüsta au in presèpio. Bar vorgèzzanaz nèt von alln in faffan bobar hãm gekhent lente un toate, umbróm anlagladar Boinichtn, pitt se iz gest gelebet àndarst. Di khirch iz nàmp alln in sachandar vo solidarità zo helva in àndarn, dise o soin veróine gemacht vo volontàrdje. Alle di lentar von pèrg tüan azpe biar, ma a khlumma lentle azpe 'z iz Lusérn bait vo alln, pitt asó bintsche laüt boda hãm 'z hærtz afti hânt, haür o izzese boróatet zo paita azta bortet 'z Kristkhinn.

A.G.

MELDUNG Prodjekt: "Di sait vo Lusérn"

Dar Kulturinstitut Lusérn süacht laüt vor in prodjekt "Di sait vo Lusérn."

- Ummaz boda mocht tüan allz baz da iz zo tüana zoa azta auzgea, in earst un in dritte vrait von mánat, di sait atn djornal;

- Mearare laüt boda mochan schraim artikln vor "Di sait vo Lusérn."

Berdasan bill bizzan mearar mage áruavan in Kulturinstitut Lusérn. 'Z izta zait innzogeba di domànda fin di zbölve von vrait 28 vo kristmánat.

AVVISO Progetto "Di sait vo Lusérn"

L'Istituto Cimbro/Kulturinstitut Lusérn intende assegnare i seguenti incarichi:

- Un coordinatore per l'attuazione del progetto di cui sopra (raccolta, coordinamento, selezione, correzione, produzione articoli, selezione immagini a corredo, supervisione);

- Articolisti, sempre per la pagina cimbra "Di sait vo Lusérn".

La pagina cimbra "Di sait vo Lusérn" trova diffusione all'interno di un quotidiano provinciale ed ha cadenza bimensile (primo e terzo venerdì del mese). Gli interessati sono invitati a presentare domanda, corredata da ogni documentazione ritenuta utile, entro le ore 12 di venerdì 28 dicembre c.a. precisando per quale ruolo intendono concorrere (coordinatore o articolista).

Per maggiori informazioni contattare direttamente l'Istituto Cimbro/Kulturinstitut Lusérn al n. 0464 789645.

Santa Klaus un 'z Kristkhinn

Ummaz von sachandar boda mearar givált in khindarn in ta' von Boinichtn iz austian palle mòrgas un süachan untar in tesan von kristpoum 'z gischèkh boda 'z Kristkhinn odar Santa Klaus hatt gillat vor se. Azza soin gest bravat ginümma un guat auz pa djar bartnsa vennen gispila un güatzla, azza invètte soin gest znicht odar abegilatt bartnsa nicht vennen. Ma ber printka 'z gischèkh in haus von bravatn khindar? Daz khlumma un bióndat Kristkhinn odar dar dikn un roat Santa Klaus?

Di taütschan soin gest di earstn zo kontàra in khindarn, zuar 'z djar 1500, ke 'z "Christkind" print 'z gischèkh in ta' von Boinichtn. Di pildar boda lazzan seng 'z Christkind zoang a khlummaz khinn ágilekk baiz, pitt bióndatz har un zboa khlummane vèttrech. Ma vorstéat ke ma redet nèt von "Gottarhear khennnt Mán" bobar ápetn in ta' von Boinichtn ma vo eppaz àndarst, an engele odar an guatn gaist.

Dar Martin Luther hatten gètt zo tüana zoa azta di khindar von protestènt auhöarn zo gloaba in Santa Klaus un áhevan zo paita in Christkind. Asó ná hámsa auzgihakht von lem von khlumman alle di àndarn eltarstn traditzióngon boda hãm nicht gihatt zo tüana pitt soinar naüge relidjóng. In di djar 1800 ünsarne belese faffan o hãm gitánt giláich azpe di protestènt un hãm ágiheft zo stütza á 'z Kristkhinn in platz vo Santa Klaus.

Da sèll von hailige Nikolaus iz lai ummana von sealn boda hãm gimacht bortn di traditzióng von dikn un roat Santa Klaus. Dar Nikolaus iz gest a Hailegar Mán, a bischof, boda hatt gilebet in Turkia in di djar 300. In an tage hattar gimacht bidar lem vüfn khindar gitóatet vonan znichtn mán: asó azpe dar hatt gischèkh 'z lem asó hebar gischèkh vürnen güatzla un gispila. Da nàmp üs o in zèrte lentar dar Nikolaus geat no ummar, di nacht von vüve von kristmánat, zo traga gischèkh in khindarn un dar znicht mán iz khennnt 'z soina dar Krämpus odar, in àndre plètz, dar Sbartz Mán.

Ma Santa Klaus schauget nèt auz azpe a bischof! Lång pinn part, dikn un luste, giláichtar iantrar in *Ded Moròz* ("Nono Vrost" boda trakk gischèkh in khindarn durch in Russia) baz inan bischof. Auz in Taütschlánt, in di uraltn zaitn, balsa nonet hãm gigloabet in Gottarhear, in da lengrarste nacht von djar, di khindar hãm givánk gischèkh von Wotan, drinn in di hosan boróatet auzgihen. Pittar zait, durch in America, Santa Klaus iz khennnt zornit zo helva vorkhoavan untar di vairta hërta meara giplètra un asó ná izzar khennnt zo machase khennen durch da gantz bèlt.

Rodolfo

Dar khlång vodar rue

Zmentsch iz hërta mearar gibónt zo haba gekhlèppra, gerámpla un gerümpa in pa khopf un aromai soinda plètz, azpe di statn, bela mearar, bela mindar, boma mage nia, né pa ta' né pa dar nacht hãm a migele rue. Di laüt soin asó gibónt vo alln disan sunsüro ke, vennese in an platz boda iz khummadar, machtze seng vorlórt. Asó saibaraz gibónt zo traga in sunsüro in di sèlln plètz boda soin gibortet in di rue un boda mochatn stian in di rue. Plètz azpe di ünsar pèrg un beldar, alte khesarn, saiz pann summar azpe pann bintar khemmen z'soina azpe di spiage vo Rimini. Musik, gehóka un kontzèrt sinn au zöbrest in pèrg von Dolomìtn: bar soinaz nèt lai gibónt ma, no letzar, in ta' vo haüt soinda laüt bodaz partèndarn. Di piste von skin khemmen gelaüchtet pa dar nacht un di altoparlènt djukhan auz musik: dar pèrge iz khennnt azpe a groaza giostra, liachtar un gehóka un atn pèrge partèndarbar zo venna bazpar vennen in di statt.

In an stroach lem atnan pèrge hatz gibólt muanen lem in an platz boda lai dar bint hatt gihatt rècht zo lazza-se höarn, vor ditzo o di laüt von pèrg, azza hãm nicht zo khöda, sbaing; di laüt von pèrg ren azza hãm eppaz zo khöda ombróm ma

soin gibónt zo stiana in di rue o, zo lüsna in khlång von nicht, in khlång vodar rue. Vor zèrte laüt vodar statt iz nèt asó; se soin nèt gibónt in di rue, di rue machten di vort ma in da giláich zait gemen fastidio di biane khlång von

pèrg, 'z geschèlla von khüa, 'z gepèlla von hunt un 'z geläuta von klokkn. Atti pèrg izta gest lai a khurtza zait, boda iz gevallt alle djar balda palle auz iz gest dar bintar, boda hatt auzgizoget: di zait von schèlla martzo;

d'uantzege zait boda di rue von pèrg iz khennnt vorprocht von gehóka un gekhlèppra gebólt von laüt von pèrg zoa auzzodarbékha in lángez un machan vonkian in khalt bintar.

V.v.K.

